Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (deseti senat)

z dne 13. februarja 2019*

„Predhodno odločanje – Socialna varnost – Pravica do pokojnine na podlagi nacionalnega pokojninskega sistema za delavce – Neupoštevanje obdobja obveznega služenja vojaškega roka uradnika Evropske unije po nastopu njegove funkcije – Načelo lojalnega sodelovanja“

V zadevi C-179/18,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo arbeidsrechtbank Gent (delovno sodišče v Gentu, Belgija) z odločbo z dne 22. februarja 2018, ki je prispela na Sodišče 7. marca 2018, v postopku

**Ronny Rohart**

proti

**Federale Pensioendienst,**

SODIŠČE (deseti senat),

v sestavi K. Lycourgos, predsednik senata, E. Juhász in I. Jarukaitis (poročevalec), sodnika,

generalni pravobranilec: G. Pitruzzella,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za belgijsko vlado J.-C. Halleux, C. Van Lul, C. Pochet, agenti, skupaj s C. Vandenberghom, advocaat,

– za Evropsko komisijo B. Mongin in S. Noë, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: nizozemščina.

## Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 4(3) PEU v povezavi s Kadrovskimi predpisi za uradnike Evropske unije, določenimi z Uredbo Sveta (EGS, Euratom, ESPJ) št. 259/68 z dne 29. februarja 1968 o določitvi Kadrovskih predpisov za uradnike in Pogojev za zaposlitev drugih uslužbencev Evropskih skupnosti ter o uvedbi posebnih ukrepov, ki se začasno uporabljajo za uradnike Komisije (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 2, str. 5), kakor je bila spremenjena z Uredbo Sveta (ES, Euratom) št. 723/2004 z dne 22. marca 2004 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 2, str. 130) (v nadaljevanju: Kadrovski predpisi).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Ronnyjem Rohartom in Federale Pensioendienst (zvezna služba za pokojnine, Belgija), ker je ta organ zavrnil upoštevanje obdobja obveznega služenja vojaškega roka zadevne osebe za namene izračuna pokojnine te osebe kot delavca.

### Pravni okvir

#### *Pravo Unije*

3 Člen 42 Kadrovskih predpisov določa:

„Uradniku, ki ga pokličejo na služenje vojaškega roka ali na vojaške vaje ali ki ga ponovno pokličejo na služenje v oboroženih silah, se dodeli status ‚dopust zaradi služenja vojaškega roka‘.

Uradnik, ki ga pokličejo na služenje vojaškega roka, ne dobiva osebnih prejemkov, obdrži pa pravico do povišanja v stopnji in napredovanja po teh kadrovskih predpisih. Obdrži tudi pravico do starostne pokojnine, če po koncu služenja vojaškega roka poplača pokojninske prispevke za nazaj.

[…]“

4 Člen 13(2) Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, kakor je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo Sveta (ES) št. 118/97 z dne 2. decembra 1996 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 3, str. 3) (v nadaljevanju: Uredba št. 1408/71), ki je veljala ob upokojitvi R. Roharta, določa:

„V skladu s členi 14 do 17:

[…]

(e) za osebo, vpoklicano ali ponovno vpoklicano na služenje vojaškega roka ali na civilno služenje v državi članici, velja zakonodaja te države. Če je upravičenost po tej zakonodaji pogojena z dopolnitvijo zavarovalne dobe pred vstopom ali odpustom iz takega vojaškega ali civilnega služenja, se v potrebni meri upoštevajo tudi zavarovalne dobe, dopolnjene po zakonodaji druge države članice, kot bi bile zavarovalne dobe, dopolnjene po zakonodaji prve države. Zaposlena ali samozaposlena oseba, ki je vpoklicana ali ponovno vpoklicana na služenje vojaškega roka ali na civilno služenje, pri tem ohrani status zaposlene ali samozaposlene osebe.

[…]“

### *Belgijsko pravo*

5 Člen 34(1), F, Koninklijk besluit tot vaststelling van het algemeen betreffende het rust- v overlevingspensioen voor werknemers (kraljevi odlok o splošni ureditvi sistema starostnih ter vdovskih in družinskih pokojnin za delavce) z dne 21. decembra 1967 (*Belgisch Staatsblad*, 16. januar 1968, str. 441) v različici, ki se uporablja za dejansko stanje v postopku v glavni stvari (v nadaljevanju: kraljevi odlok), določa, da se obdobja obveznega služenja vojaškega roka v belgijski vojski izenačijo z obdobji dela, pri čemer je treba upoštevati pogoje iz odstavka 2 tega člena.

6 Člen 34(2), točka 3, kraljevega odloka določa:

„Obdobja, navedena v odstavku 1, […] F, […] je mogoče izenačiti samo, če je bila zadevna oseba zaposlena kot delavec v času dogodka, zaradi katerega se odobri izenačitev, ali je že bila v obdobju nedejavnosti, ki je izenačeno z obdobjem dela.

Za obdobja iz odstavka 1, [F], velja izenačitev tudi, kadar je imela zadevna oseba status delavca v obdobju treh let po zaključku teh obdobij ter je bila običajno in pretežno zaposlena vsaj eno leto.

Kadar upokojitev dejansko in prvič nastopi najprej 1. januarja 1984, je mogoče obdobja v smislu odstavka 1, […] F, izenačiti le, če zadevna oseba za ta obdobja ne prejema nobene pokojnine v skladu z določbami nekega drugega sistema za starostne pokojnine ter vdovske in družinske pokojnine za delavce, z izjemo pokojnin za samozaposlene.“

## Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

7 R. Rohart je delal v Belgiji kot delavec od 1. oktobra 1970 do 15. avgusta 1973. 16. avgusta 1973 je začel delati kot uradnik Evropske komisije, pri kateri je delal do upokojitve, 1. januarja 2009, s prekinitvijo enega leta, od 1. julija 1974 do 30. junija 1975, med katerim je opravil obvezno služenje vojaškega roka v Belgiji.

8 R. Rohart, ki prejema pokojnino iz pokojninskega sistema Evropske unije, je pridobil tudi pokojnino iz belgijskega sistema pokojninskega zavarovanja za delavce.

9 Zvezna služba za pokojnine je na podlagi sodbe z dne 10. septembra 2015, Wojciechowski (C-408/14, EU:C:2015:591), znesek pokojninskih pravic R. Roharta na njegovo zahtevo preračunala in te pravice določila z odločbami z dne 24. maja 2017, ne da bi upoštevala čas obveznega služenja vojaškega roka. Predlog R. Roharta, da bi se to obdobje upoštevalo, je bil zavrnjen z odločbo z dne 1. junija 2017 z obrazložitvijo, da ne izpolnjuje pogojev za izenačitev, opredeljenih v členu 34 kraljevega odloka, ker ni bil delavec v smislu tega odloka v času služenja vojaškega roka niti ne v naslednjih treh letih.

10 Predložitveno sodišče, pri katerem je bila vložena tožba zoper te odločbe, je ugotovilo, da obdobje obveznega služenja vojaškega roka, ki ga je opravil R. Rohart, ni bilo upoštevano pri izračunu njegove pokojnine iz pokojninskega sistema Unije niti iz belgijskega pokojninskega sistema, saj zadevna oseba ne izpolnjuje pogojev za izenačitev v skladu s členom 34 kraljevega odloka. Zato se po njegovem mnenju postavlja vprašanje, ali ti pogoji niso v nasprotju s Kadrovskimi predpisi in načelom lojalnega sodelovanja iz člena 4(3) PEU.

11 V zvezi s tem predložitveno sodišče meni, da se v postopku v glavni stvari postavlja vprašanje, primerljivo s tistimi, ki so se presojala v sodbah z dne 16. decembra 2004, My (C-293/03, EU:C:2004:821), in z dne 10. septembra 2015, Wojciechowski (C-408/14, EU:C:2015:591). Ugotavlja, da bi bilo obdobje obveznega služenja vojaškega roka, ki ga je izpolnil R. Rohart, upoštevano pri

izračunu njegove pokojnine, če bi svojo kariero nadaljeval v Belgiji kot delavec, uradnik ali samozaposleni, in da bi bilo v skladu s členom 13 Uredbe št. 1408/71 upoštevano tudi, če bi kariero nadaljeval v drugi državi članici, zaradi česar je v slabšem položaju, ker je bil uradnik Unije.

12 V teh okoliščinah je arbeidsrechtbank Gent (delovno sodišče v Gentu, Belgija) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je načelo lojalnega sodelovanja, kot je določeno v členu 4(3) PEU, v povezavi s Kadrovskimi predpisi […] treba razlagati tako, da nasprotuje temu, da zakonska ureditev države članice ne dopušča, da se pri izračunu starostne pokojnine zaposlene osebe na podlagi njenega dela v tej državi članici upošteva služenje vojaškega roka, ki ga je zadevna oseba odslužila v tej državi članici, ker je bila zadevna oseba v času služenja vojaškega roka in tudi potem neprekinjeno uradnik [Unije] in zato ne izpolnjuje pogojev za izenačitev v skladu z zakonsko ureditvijo države članice?“

## Vprašanje za predhodno odločanje

13 Predložitveno sodišče z vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 4(3) PEU v povezavi s Kadrovskimi predpisi razlagati tako, da nasprotuje ureditvi države članice, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, v skladu s katero se za določitev pravic do pokojnine delavca, ki je bil zaposlen kot delavec v tej državi članici, preden je postal uradnik Unije, in je, potem ko je postal uradnik Unije, opravil obvezno služenje vojaškega roka v tej državi članici, temu delavcu zavrne izenačitev obdobja služenja vojaškega roka z obdobjem dejanskega dela kot delavec, do katere bi bil upravičen, če bi imel v času, ko je bil pozvan k temu služenju, ali vsaj eno leto v prvih treh letih po koncu služenja vojaškega roka zaposlitev, ki spada pod nacionalni pokojninski sistem.

14 Spomniti je treba, da pravo Unije ne posega v pristojnost držav članic, da organizirajo svoje sisteme socialne varnosti, in da se ob neobstoju harmonizacije na ravni Unije z zakonodajo vsake države članice določijo pogoji za odobritev prejemkov s področja socialne varnosti. Vendar morajo pri izvajanju te pristojnosti države članice spoštovati pravo Unije, ki vključuje načela, ki jih je Sodišče uporabilo v svoji sodni praksi v zvezi z razlago načela lojalnega sodelovanja v povezavi s Kadrovskimi predpisi (sodba z dne 10. septembra 2015, Wojciechowski, C-408/14, EU:C:2015:591, točka 35 in navedena sodna praksa).

15 Sodišče je v zvezi s tem že navedlo, da so bili Kadrovski predpisi izdani z Uredbo Sveta, in sicer Uredbo št. 259/68, ki se na podlagi člena 288, drugi odstavek, PDEU splošno uporablja, je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah, in da iz tega sledi, da Kadrovski predpisi poleg učinkov, ki jih imajo v notranjem upravnem redu Unije, zavezujejo tudi države članice, če je njihovo sodelovanje nujno za izvajanje teh predpisov (glej v tem smislu sodbo z dne 10. septembra 2015, Wojciechowski, C-408/14, EU:C:2015:591, točki 36 in 41 ter navedena sodna praksa).

16 Poleg tega je Sodišče v točki 49 sodbe z dne 16. decembra 2004, My (C-293/03, EU:C:2004:821), že presodilo, da je treba načelo lojalnega sodelovanja iz člena 10 ES – ki je odslej izraženo v členu 4(3) PEU – v povezavi s Kadrovskimi predpisi razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, ki za pridobitev pravice do predčasne pokojnine po nacionalnem sistemu ne omogoča upoštevanja delovne dobe, ki jo je državljan Unije dopolnil v okviru zaposlitve pri instituciji Unije. V točki 34 sklepa z dne 9. julija 2010, Ricci in Pisaneschi (C-286/09, neobjavljen, EU:C:2010:420), je Sodišče pojasnilo, da enako velja glede pridobitve pravice do običajne starostne pokojnine.

17 V zvezi s tem je Sodišče v točkah od 45 do 48 sodbe z dne 16. decembra 2004, My (C-293/03, EU:C:2004:821), in v točkah od 29 do 33 sklepa z dne 9. julija 2010, Ricci in Pisaneschi (C-286/09, neobjavljen, in C-287/09, EU:C:2010:420), navedlo, da bi ureditvi iz zadev, v katerih sta bila izdana ta sodba in ta sklep, institucijam ali organom Unije lahko otežili zaposlovanje nacionalnih uradnikov z neko delovno dobo. Sodišče je namreč poudarilo, da bi ti ureditvi lahko odvračali od izvrševanja

poklicne dejavnosti pri instituciji ali organu Unije, ker bi delavec, ki je pred tem spadal v nacionalni pokojninski sistem, s sklenitvijo zaposlitve pri eni od teh institucij ali enem od teh organov tvegal izgubo možnosti, da bi po tem sistemu prejemal dajatve za starost, do katerih bi bil upravičen, če te zaposlitve ne bi sprejel. Ugotovilo je, da takih posledic ob upoštevanju dolžnosti lojalnega sodelovanja in pomoči, ki jo imajo države članice do Unije in ki je izražena v obveznosti, prej določeni v členu 10 ES, odslej pa v členu 4(3) PEU, da Unijo podpirajo pri izpolnjevanju njenih nalog, ni mogoče dopustiti.

18 Sodišče je poleg tega v sodbi z dne 10. septembra 2015, Wojciechowski C-408/14, EU:C:2015:591), presodilo, da člen 4(3) PEU v povezavi s Kadrovskimi predpisi nasprotuje zakonodaji države članice, v skladu s katero se starostna pokojnina, ki se delavcu dolguje iz naslova delovne dobe, ki jo je dopolnil kot delavec v tej državi članici, zmanjša ali zavrne zaradi delovne dobe, ki jo je nato dopolnil pri instituciji Unije, in pri tem zlasti v točki 43 te sodbe poudarilo, da taka ureditev prav tako otežuje ne le zaposlovanje nacionalnih uradnikov z neko delovno dobo pri teh institucijah, ampak tudi ohranitev izkušenih uradnikov v službah teh institucij.

19 V obravnavanem primeru je razvidno, da zaposlovanje uradnikov v institucijah Unije otežuje tudi ureditev države članice, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, katere učinek je ta, da za delavca, ki je opravil obvezno služenje vojaškega roka v tej državi članici, ko je bil uradnik Unije, obdobje služenja vojaškega roka ni izenačeno s časom dejanskega dela, do česar bi bil upravičen, če bi imel v času, ko je bil pozvan na služenje vojaškega roka, ali v prvih treh letih po koncu služenja vojaškega roka zaposlitev, ki spada v pokojninski sistem te države članice, ali – v skladu s členom 13(2)(e) Uredbe št. 1408/71 – zaposlitev v drugi državi članici.

20 Taka ureditev namreč lahko odvrača delavca z zaposlitvijo, ki spada pod pokojninski sistem zadevne države članice, od tega, da postane uradnik Unije pred izpolnitvijo obveznega služenja vojaškega roka ali v treh letih po njem.

21 Odvračilni učinek take ureditve se lahko še poveča, če bi se z nacionalnim pokojninskim sistemom za pravico do starostne pokojnine zahtevalo minimalno število let delovne dobe, tako da ima neupoštevanje časa obveznega služenja vojaškega roka kot obdobja dejanskega dela lahko v nekaterih primerih za posledico ne zmanjšanje zneska pokojnine, pač pa neobstoj pravice do pokojnine.

22 Takšne posledice se ne bi smele dopustiti glede na dolžnost lojalnega sodelovanja in pomoči, ki jo imajo države članice do Unije in je izražena v obveznosti, določeni v členu 4(3) PEU, da jo podpirajo pri izpolnjevanju njenih nalog.

23 V zvezi s tem ni mogoče sprejeti argumenta, ki ga v utemeljitev zavrnitve upoštevanja obdobja obveznega služenja vojaškega roka R. Roharta navaja belgijska vlada, in sicer da v tem obdobju ni plačeval prispevkov v nacionalni pokojninski sistem, saj to velja tudi za delavce, ki so imeli pred ali po zaključku obveznega služenja vojaškega roka zaposlitev, ki spada pod ta sistem, ali zaposlitev v drugi državi članici in ki so upravičeni do izenačitve iz člena 34 kraljevega odloka.

24 Ta vlada se ne more sklicevati niti na dejstvo, da bi R. Rohart lahko v skladu s členom 42 Kadrovskih predpisov retroaktivno plačal prispevke v pokojninski sistem Unije, da bi se to obdobje upoštevalo pri njegovi upokojitvi na podlagi tega sistema. Ta določba namreč določa le možnost, da se lahko vsak zadevni uradnik svobodno odloči o prostovoljnem plačilu prispevkov v navedeni sistem. Zato neuporaba te možnosti ne bi smela povzročiti izgube pravic, ki izhajajo iz nacionalnega pokojninskega sistema, saj bi sicer ta prispevek izgubil svojo prostovoljno in neobvezno naravo (glej v tem smislu sodbo z dne 10. septembra 2015, Wojciechowski, C-408/14, EU:C:2015:591, točka 52).

25 Glede na vse te preudarke je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 4(3) PEU v povezavi s Kadrovskimi predpisi razlagati tako, da nasprotuje ureditvi države članice, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, v skladu s katero se za določitev pravic do pokojnine delavca, ki je bil zaposlen kot delavec v tej državi članici, preden je postal uradnik Unije, in je, potem ko je postal

uradnik Unije, opravil obvezno služenje vojaškega roka v tej državi članici, temu delavcu zavrne izenačitev obdobja služenja vojaškega roka z obdobjem dejanskega dela kot delavec, do katere bi bil upravičen, če bi imel v času, ko je bil pozvan k temu služenju, ali vsaj eno leto v prvih treh letih po koncu služenja vojaškega roka zaposlitev, ki spada pod nacionalni pokojninski sistem.

## Stroški

26 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (deseti senat) razsodilo:

**Člen 4(3) PEU v povezavi s Kadrovskimi predpisi za uradnike Evropske unije, določenimi z Uredbo Sveta (EGS, Euratom, ESPJ) št. 259/68 z dne 29. februarja 1968 o določitvi Kadrovskih predpisov za uradnike in Pogojev za zaposlitev drugih uslužbencev Evropskih skupnosti ter o uvedbi posebnih ukrepov, ki se začasno uporabljajo za uradnike Komisije, kakor je bila spremenjena z Uredbo Sveta (ES, Euratom) št. 723/2004 z dne 22. marca 2004, je treba razlagati tako, da nasprotuje ureditvi države članice, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, v skladu s katero se za določitev pravic do pokojnine delavca, ki je bil zaposlen kot delavec v tej državi članici, preden je postal uradnik Evropske unije, in je, potem ko je postal uradnik Unije, opravil obvezno služenje vojaškega roka v tej državi članici, temu delavcu zavrne izenačitev obdobja služenja vojaškega roka z obdobjem dejanskega dela kot delavec, do katere bi bil upravičen, če bi imel v času, ko je bil pozvan k temu služenju, ali vsaj eno leto v prvih treh letih po koncu služenja vojaškega roka zaposlitev, ki spada pod nacionalni pokojninski sistem.**

Podpisi